

Podem crear jocs i esports més inclusius ?

Competències específiques i criteris d'avaluació vinculats.

Competència 1 a desenvolupar

3. Compartir espais de pràctica físicoesportiva amb independència de les diferències culturals, socials, de gènere i d'habilitat, prioritzant el respecte entre participants i a les regles sobre els resultats, adoptant una actitud crítica davant comportaments antiesportius o contraris a la convivència i desenvolupant processos d'autoregulació emocional que canalitzin el fracàs i l'èxit en aquestes situacions, per contribuir amb progressiva autonomia a l'enteniment social i al compromís ètic en els diferents espais en els quals es participa. Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL5, CPSAA1, CPSAA3, CPSAA5 i CC3.

Criteri d'avaluació

3.1. Practicar i participar activament assumint responsabilitats en l'organització d'una gran varietat d'activitats motrius, valorant les implicacions ètiques de les pràctiques antiesportives, evitant la competitivitat desmesurada i actuant amb esportivitat en assumir els rols de públic, participant o altres.

3.3. Relacionar-se i entendre's amb la resta de participants durant el desenvolupament de diverses pràctiques motrius amb autonomia i fent ús efectiu d'habilitats socials de diàleg en la resolució de conflictes i respecte davant la diversitat, ja sigui de gènere, afectiva i sexual, d'origen nacional, cultural socioeconòmica o de competència motriu, i posicionant-se activament enfront dels estereotips, les actuacions discriminatòries i qualsevol tipus de violència, fent respectar el propi cos i el dels demés.

Sabers bàsics

-Creativitat motriu: creació de reptes i situacions-problema amb resolució possible mitjançant els recursos disponibles.

-Habilitats socials: estratègies de negociació i mediació en contextos motrius.

-Autoregulació emocional: control d'estats d'ànim i estratègies de gestió del fracàs en situacions motrius. Habilitats volitives i capacitat de superació.

-Respecte a les regles: joc net en els diferents nivells d'esport i activitat física.

-Identificació i rebuig de conductes contràries a la convivència en situacions motrius.

-Aportacions de la cultura motriu a l'herència cultural. Els esports com a senyal d'identitat cultural.

-Esport i perspectiva de gènere: Igualtat en l'accés a l'esport (diferències segons gènere, país, cultura i altres).

Context o contextos

Escolar i social

Dinàmiques de presa de consciència

-Realització d'un cercle de diàleg centrat en les vivències d'exclusió de les persones que integren el grup-classe (s'enfoca en l'àmbit

esportiu però podem també abordar altres àmbits on es produeix exclusió).

Es tracta que comencem a establir connexions, i a reflexionar sobre com opera l'exclusió, que la provoca, fora i dins de l'àmbit esportiu. Es pot pensar també sobre l'accés a l'esport en el propi municipi (accés/participació).

-Realització de registres de participació sobre els jocs o esport que els grups han decidit versionar. Aquest registres a l'inici serviran per comprovar si les versions creades aconsegueixen un dels objectius principals: incrementar la participació de tots i cada un dels integrants dels jocs.

Es presenten les rúbriques i els elements de qualitat de les produccions i resultats de les activitats dels alumnes que serviran per a la retroacció i a la valoració final del grau d'assoliment dels criteris d'avaluació tractats.

Instruccions i material

-material esportiu necessari per a la pràctica dels esports seleccionats pels grups (material existent al propi centre, materials creats per

l'alumnat , materials adaptats per a la pràctica...).

- fitxa: "estratègies per a modificar jocs o esports", fitxa sobre les versions a generar amb instruccions pel disseny de cada una d'elles.

- targetes: «emocions i vocabulari bàsic sobre emocions».

- fulls de registre participació, full de registre de la interacció social,...

Descripció i planificació de la tasca o tasques. Tipus i característiques del producte o productes obtinguts

La seqüència prevista és la següent
1.- Consciència sobre l'exclusió a l'esport: cercle de diàleg per a la presa de consciència sobre l'exclusió a l'esport. Reflexió general sobre l'exclusió.

2.- Presentació general de la tasca i del producte final:

El repte inicial que es planteja al grup classe és el següent: generar quatre versions d'un esport o joc que els agradaria practicar. Les creacions s'han de realitzar a partir del treball cooperatiu de grups de 3-4 persones.

Les versions són: versió actual (sistema de regles de l'esport federat), versió inclusiva, versió popular o tradicional (per connectar l'esport amb pràctiques anteriors), versió cooperativa (generar una versió on només es donin relacions de col·laboració), versió creativa (generar versió original, divertida, "trencadora"...). El repte principal és: generar pràctiques més inclusives que incrementin la participació i siguin satisfactòries per a tot l'alumnat.

En la presentació inicial el professorat exposa les quatre versions i estratègies genèriques per a la modificació i creació de jocs (es lliura fitxa per a suggerir idees).
3.- acordar procediments de registre : s'acorden els procediments de registre per l'observació de la participació i també del grau de satisfacció de l'alumnat que realitza la pràctica.
4.-registres inicials participació: realització dels registres inicials sobre el grau de participació de l'alumnat en les versions actuals els jocs o esports seleccionats. Es una forma de detectar el nivell d'inclusió de les pràctiques sense haver realitzat cap modificació.

5.- treball de creació de les versions: s'utilitzarà l'estructura cooperativa "1-2-4". El professorat suggereix, planteja preguntes en relació a aspectes que cal millorar per aconseguir l'objectiu.

6.- Exposició i pràctica de les versions creades. Necessàriament s'hauran de practicar les versions inclusives, per poder avaluar si estem aconseguint l'objectiu.

7.- Registres «finals»

7.1- Registres del grau de participació i de satisfacció de l'alumnat en les versions inclusives creades pels grups cooperatius.

7.2 . Registres per avaluar la interacció social durant la realització dels jocs i esports creats.

8.- Reflexió sobre les formes d'estar presents als jocs/esports : a partir del registres sobre la interacció social en el joc reflexionem sobre les interaccions que provoquen que algunes persones participants es sentin bé o el contrari. Es tracta que es prengui consciència i indagui sobre les emocions que hi ha al darrere de cada una de les interaccions registrades (fets, gestualitat, expressions verbals, actitud corporal,...)i també que es reflexioni sobre si les emocions que

vivim com a esportistes són les que realment volem viure ...

9.- Torneig seleccionant les pràctiques més integradores i satisfactòries (a partir dels criteris establerts inicialment) que els grups han estat capaços de crear.

10.- Pràctica amb altres grups-classe : exposició de les pràctiques a altres grups-classe. Pràctica conjunta. Exposició del que ha motivat la tasca i sobre aspectes centrals del procés.

11.- Difusió i Pràctiques esportives al centre a càrrec de l'alumnat : tallers en diades, pràctiques en horari de patis....

12.-Sortim fora del centre.....

(visites a altres centres per compartir l'experiència....)

13.- Cercle diàleg de cloenda centrat en l'autoregulació emocional, la interacció social, la participació i l'exclusió en l'àmbit de l'esport.

Procediments de retroacció, revisió i supervisió per part del professorat durant la realització de la tasca o tasques

L'alumnat compta des del principi amb una rúbrica d'avaluació per

valorar si cada una de les versions creades s'ajusta a les instruccions inicials. Si és necessari el professorat dona indicacions per a que l'alumnat revisi les seves propostes.

El professorat, coneixedor de la lògica interna dels jocs, planteja preguntes a l'alumnat per ajudar a visualitzar aspectes del funcionament dels jocs o esports creats, que quan es portin a la pràctica poden ocasionar un desenvolupament inadequat d'aquests. Aquesta retroacció es pot dur a terme tant abans de portar les propostes a la pràctica com durant el propi desenvolupament de l'activitat.

El professorat revisa també si l'alumnat es capaç d'establir relacions de causalitat entre els registres de la interacció social durant les pràctiques i les emocions que hi ha al darrere. Si és necessari pot oferir un vocabulari bàsic sobre les emocions.

Durant el procés s'ofereix informació personalitzada a l'alumnat sobre l'evolució de la participació, la interacció social i el rendiment general.

El cercle de diàleg de tancament representa també una oportunitat per a oferir retroacció al grup tant sobre el procés com sobre el resultat/producte.

Procediment d'avaluació final, qualificació i transferència del coneixement

-Rúbrica d'avaluació i d'autoavaluació de les versions generades.

- Diana d'autoavaluació de l'autoregulació emocional i de la interacció social.

- Rúbrica d'avaluació de l'autoregulació emocional i la interacció social.

-Fitxa d'autoavaluació en relació al repte principal (pràctiques més inclusives i satisfactòries per a tothom?). Anàlisi de dades a partir dels registres inicials i finals.

-Valoració final de la participació i de la interacció social a partir dels registres del professorat.

La situació d'aprenentatge s'ubica preferentment en el context de centre. En un primer moment es tracta de generar creacions que "funcionin" dins el propi grup-

classe. Quan aquestes es validen complint els requisits establerts, iniciem un altre estadi. En aquest, les creacions són compartides amb altres grups-classe, en les hores d'Educació física, es presenten les produccions, el seu sentit, i es comparteix una estona de joc o esport inclusiu i creat per un mateix.

El següent pas es poden compartir les versions més valorades en dies especials del centre, on es trenca l'horari habitual i es realitzen diferents tipus de tallers.

La dinamització i organització d'aquest tallers va a càrrec de l'alumnat.

Una altra opció és portar aquestes creacions a l'hora dels patis, oferint de forma regular pràctiques inclusives a tot l'alumnat del centre, gestionades i organitzades també per l'alumnat de 3^r d'ESO.

Anant més enllà del context de centre podem treballar en la realització de diagnòstics sobre l'accés a l'esport en el propi municipi, contemplant una reflexió sobre l'exclusió i participació. En aquest cas ja ens situem en un context social. Quina acció podem

emprendre per a que es donin millores en el municipi?... .

La situació d'aprenentatge plantejada té una clara vocació transversal i permet múltiples camins per a treballar la transferència. Citem dos propostes a mode d'exemple:

-Reflexionar sobre els sistemes de regles (més enllà de l'àmbit esportiu) com a fonts d'exclusió. Quines estructures i sistemes de regles estan generant exclusió a la societat i al món? - possibilitat treball transversal amb valors ètics, història...,-

- Relacionar patrons personals de conducta i interacció social que hem identificat amb patrons culturals dominants. Indagar sobre els sistemes de valors que hi ha al darrere.